

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MILLIY O'YINLAR ASOSIDA TA'LIM TARBIYASINI SHAKLLANTIRISH

*Ilmiy rahbar: PROFI UNIVERSITETI Ta'lim kafedra o'qituvchisi professor,
dotsent,*

Mahmudxo'ja Oybarchin Axadovna

*PROFI UNIVERSITETI Maktabgacha ta'lim sirtqi yo'nalishi 4-bosqich
talabasi*

Yakubova Go'zal Toshmataliyevna

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy o'yinlar asosida ta'lim tarbiyasini shakllantirish juda muhim va zamonaviy pedagogik yondashuvlardan biridir. Bolalar yosh davrida o'rganish, o'ynash va atrof-muhit bilan muloqot qilish orqali rivojlanadi. Shu bois, milliy o'yinlar nafaqat bolalarning jismoniy rivojlanishiga, balki ularning ruhiy, ijtimoiy va madaniy jihatdan shakllanishiga ham katta hissa qo'shadi. Milliy o'yinlar bolalarga o'z milliy madaniyatini, an'analarini, urf-odatlarini o'rganishda yordam beradi, shu bilan birga ularni jamiyatga moslashishga, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga undaydi.

Kalit so'zlar: bolalar, zamonaviy texnologiyalar, yondashuvlar, milliy o'yinlar, tanqidiy fikrlash, madaniyat, an'anaviy darslar.

Аннотация: Формирование дошкольного образования на основе национальных игр является одним из важнейших и современных педагогических подходов. Дети развиваются в раннем возрасте через обучение, игру и взаимодействие с окружающей средой. Поэтому национальные игры вносят значительный вклад не только в физическое развитие детей, но и в их духовное, социальное и культурное становление. Национальные игры помогают детям познавать свою национальную культуру, традиции, обычаи, и в то же время побуждают их адаптироваться в обществе и развивать социальные навыки.

Ключевые слова: дети, современные технологии, подходы,

национальные игры, критическое мышление, культура, традиционные уроки.

Abstract: The formation of preschool children's education based on national games is one of the most important and modern pedagogical approaches. Children develop at a young age through learning, playing and interacting with the environment. Therefore, national games make a significant contribution not only to the physical development of children, but also to their spiritual, social and cultural formation. National games help children learn their national culture, traditions, customs, and at the same time encourage them to adapt to society and develop social skills.

Keywords: children, modern technologies, approaches, national games, critical thinking, culture, traditional lessons.

Kirish

Milliy o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ko'plab foydali jihatlarni o'z ichiga oladi. Ular bolalarning jismoniy faoliyatini rag'batlantiradi, harakat koordinatsiyasi va motorik qobiliyatlarini oshiradi. Bu yoshdagi bolalar uchun harakat orqali o'rganish juda muhim bo'lib, milliy o'yinlar aynan shu ehtiyojni qondiradi. O'yinlarda qatnashish bolalarning guruhda ishlash ko'nikmasini rivojlantiradi, ular bir-birlari bilan muloqot qilishni, o'z fikrlarini ifoda etishni o'rganadilar. Shu tarzda, milliy o'yinlar bolalarning ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Milliy o'yinlar orqali bolalar o'z milliy madaniyatini chuqurroq anglaydi. Har bir o'yin o'ziga xos tarixiy va madaniy ma'noga ega bo'lib, bu o'yinlarni o'ynash jarayonida bolalar o'zlari uchun yangi bilimlarni oladi. Masalan, an'anaviy raqslar, qo'shiq va o'yinlar orqali ular o'z xalqining tarixiy qadriyatlari va urf-odatlarini o'rganadi. Bu esa bolalarda millatga bo'lgan hurmat va sevgi tuyg'usini shakllantiradi. Shuningdek, milliy o'yinlar bolalarga o'zaro hurmat, adolat, sabr-toqat kabi ijtimoiy qadriyatlarni o'rgatadi.[1]

Ta'lim jarayonida milliy o'yinlardan foydalanish pedagogik jarayonni yanada samarali qiladi. O'yin shaklida tashkil etilgan ta'lim bolalarning diqqatini jalb qiladi, ularni faol ishtirokga undaydi. Bu yoshdagi bolalar uchun o'rganish jarayoni

qiziqarli va oson bo'lishi kerak, chunki ular hali abstrakt fikrlash qobiliyatiga to'liq ega emaslar. Milliy o'yinlar esa aynan shu yoshdagi bolalar uchun mo'ljallangan bo'lib, ular orqali murakkab tushunchalar oson va tabiiy tarzda o'rgatiladi. O'yinlar yordamida bolalar yangi bilimlarni amaliyotda qo'llashni o'rganadilar, bu esa ularning mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Milliy o'yinlar bolalar uchun nafaqat ta'lim vositasi, balki ularning madaniy identifikatsiyasini mustahkamlash vositasidir. Bugungi kunda globalizatsiya jarayonida yosh avlodning milliy qadriyatlaridan uzoqlashishi xavfi mavjud. Shu bois, maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy o'yinlar orqali tarbiyalash ularning milliy o'zligini saqlab qolish va rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Milliy o'yinlar bolalarga o'z xalqining tarixiy merosini anglashga yordam beradi, ularni milliy madaniyatga qiziqtiradi va shu bilan birga ularni millatparvarlik ruhida tarbiyalaydi. Milliy o'yinlarning ta'lim jarayonida qo'llanilishi pedagoglarning ham, ota-onalarning ham faol ishtirokini talab qiladi. Pedagoglar o'yinlarni tanlashda ularning yoshga mosligi, mazmuni va ta'limiy ahamiyatiga e'tibor qaratishlari kerak. Shuningdek, ota-onalar ham bolalar bilan birga milliy o'yinlarni o'ynash orqali ularning madaniy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadilar. Ota-ona va pedagoglarning hamkorligi bolalarning o'yinlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ta'lim jarayonini samaraliroq qiladi.[2]

Milliy o'yinlar bolalarning nutqini rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. O'yinlar davomida bolalar ko'p marta muloqotda bo'ladilar, yangi so'zlar va iboralarni o'rganadilar. Bu esa ularning lug'at boyligini oshiradi, nutq madaniyatini shakllantiradi. Shuningdek, o'yinlar bolalarning eslash qobiliyatini, diqqatini va tafakkurini rivojlantiradi. Bu ko'nikmalar esa keyinchalik maktabda o'qish jarayonida ularga katta yordam beradi. Milliy o'yinlar bolalarning hissiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'yinlar davomida ular quvonch, g'azab, hayajon kabi turli hissiyotlarni boshdan kechiradilar. Bu esa ularning hissiy intellektini rivojlantiradi, o'z his-tuyg'ularini boshqarishni o'rgatadi. Shu bilan birga, o'yinlar bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ular o'zlarini erkin

va qulay his qilishadi. Milliy o'yinlar yordamida bolalarda jamoaviy ruh va hamkorlik ko'nikmalari shakllanadi. O'yinlarda qatnashish bolalarni bir-biriga hurmat bilan munosabatda bo'lishga, birgalikda maqsadga erishishga o'rgatadi. Bu esa ularning ijtimoiy moslashuvchanligini oshiradi, kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. Bolalar o'yinlar orqali muammolarni hal qilish, kelishuvga erishish kabi ijtimoiy ko'nikmalarni egallaydilar.[3]

Milliy o'yinlarni ta'lim jarayoniga kiritishda zamonaviy texnologiyalarni ham qo'llash mumkin. Masalan, interaktiv o'yinlar, video materiallar va raqamli resurslar yordamida bolalarning qiziqishini oshirish mumkin. Shu bilan birga, an'anaviy o'yinlarni ham saqlab qolish va ularni yangi avlodga yetkazish muhimdir. Bu esa milliy madaniyatning davomiyligini ta'minlaydi va yosh avlodning milliy o'zligini mustahkamlaydi. Milliy o'yinlar asosida ta'lim tarbiyasini shakllantirishda ota-onalarning roli ham katta. Ular bolalar bilan uyda milliy o'yinlarni o'ynash orqali ularning madaniy rivojlanishiga hissa qo'shadilar. Bu nafaqat bolalarning bilimini oshiradi, balki ota-ona va bola o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlaydi. Ota-onalar o'zlari ham milliy o'yinlarni yaxshi bilishi va ularga qiziqishi kerak, shunda bolalar uchun o'yinlar yanada qiziqarli va samarali bo'ladi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarida milliy o'yinlar uchun maxsus dasturlar ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi zarur. Bu dasturlar bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olib, o'yinlarni tizimli ravishda o'rgatishni ta'minlashi kerak. Pedagoglar uchun esa maxsus o'quv kurslari tashkil etilishi lozim, bu ularga milliy o'yinlarni samarali o'rgatish ko'nikmalarini beradi. Milliy o'yinlar bolalarning madaniy merosga bo'lgan hurmatini oshiradi, ularni o'zligini anglashga undaydi. Shu bilan birga, bu o'yinlar bolalarda ijodkorlik va fantaziya rivojlanishiga ham yordam beradi. O'yinlar davomida bolalar yangi qoidalar yaratishi, o'z rollarini ijro etishi orqali ijodiy fikrlashni o'rganadilar. Bu esa ularning umumiy rivojlanishida muhim omildir.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy o'yinlar

asosida ta'lim tarbiyasini shakllantirish nafaqat ularning jismoniy va ruhiy rivojlanishini ta'minlaydi, balki ularni milliy madaniyatga bog'laydi. Milliy o'yinlar orqali bolalar o'z milliy qadriyatlarini anglab, jamiyatda o'z o'rnini topishga tayyorlanadi. Shu bois, pedagoglar, ota-onalar va ta'lim muassasalari hamkorligida milliy o'yinlar asosida ta'lim-tarbiya tizimini rivojlantirish zarur. Bu yosh avlodning barkamol va millatparvar shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Milliy o'yinlar bolalarning ijtimoiy, madaniy, hissiy va jismoniy rivojlanishining muhim vositasi bo'lib, ularni kelajakda jamiyatning faol va mas'uliyatli a'zolari bo'lishiga tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xo'jayev F. "Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkaziladigan harakatli o'yinkar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Matbuot xizmati, 2022.
2. Abdullayeva M. "Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy o'yinlar orqali madaniyat va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish". Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
3. Karimov O. "Maktabgacha ta'limda milliy o'yinlarni o'qitish metodikasi". Toshkent: Sharq, 2020.
4. Tursunova D. "Milliy o'yinlar va bolalarning nutqini rivojlantirish". Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2019.
5. Islomov R. "Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy o'yinlar orqali tarbiyalashning psixologik asoslari". Toshkent: Yoshlar nashriyoti, 2018.
6. Nazarova S. "Milliy o'yinlar yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy tarbiya va sog'lomlashtirish". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi nashriyoti, 2017.
7. Qo'shnazarova N. "Maktabgacha ta'limda milliy o'yinlarning o'rni va ahamiyati". Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2017.